

Bijlage 1 Casusbeschrijving ter illustratie van wat Samenspel in de wijk betekent voor inwoners

In Zwolle werken we in het sociaal domein met een systeemgerichte blik. Dit hebben we ontwikkeld binnen Samenspel in de wijk. We kijken minder naar afzonderlijke individuen en meer naar de samenhang, de relaties en de hardnekkige patronen. We hebben oog voor meerdere perspectieven en vragen ons af wat de betekenis is van bepaald gedrag. We nemen bewust tijd om inwoners met een hulpvraag goed te begrijpen en werken samen aan duurzame oplossingen in de eigen leefomgeving.

Ter illustratie een casusbeschrijving, die is gebaseerd op een werkelijke situatie, maar wel is geanonimiseerd. In deze situatie wordt expliciet gevraagd om de inzet van (verplichte) jeugd ggz. Voorheen zou dit waarschijnlijk ook worden ingezet. Maar dankzij onze nieuwe werkwijze, is een andere uitkomst gerealiseerd.

De vraag om hulp

Theodoor is 16 jaar. Heeft een oudere zus van 17 jaar. Zijn ouders zijn gescheiden. Theodoor kiest er voor om geen contact met zijn moeder te hebben. Er is een ondertoezichtstelling geweest via de jeugdbescherming om het contact te herstellen en de ouders beter samen te laten werken. Dit heeft helaas weinig opgeleverd. Er is in de loop der jaren veel hulpverlening in het gezin geweest. Theodoor heeft dit niet altijd als prettig ervaren.

Theodoor woont bij zijn vader, stiefmoeder en zus. Hij heeft moeite met leren uit boeken. Het liefst wil hij naar een hoger schoolniveau, maar dit lukt niet en dat frustriert hem. Theodoor verzuimt opvallend veel op school. Zijn vader meldt hem regelmatig ziek, omdat Theodoor te moe is voor school. Vaak is hij 's nachts wakker en dan speelt hij veel games.

Theodoor denkt regelmatig aan de dood. Hij heeft zichzelf ook gesneden in zijn armen. Zijn vader en zijn stiefmoeder maken zich erg veel zorgen over hem. Ze hebben een verwijzing naar de jeugd ggz gevraagd en ook gekregen. Maar Theodoor wil helemaal geen hulp en dat maakt hulpverlening lastig.

De zorgen blijven en vader en stiefmoeder vinden het belangrijk dat anderen grenzen gaan stellen. De vraag die aan het Sociaal wijkteam wordt gesteld is of Theodoor depressief is en tegen zijn wil opgenomen moet worden, omdat het zo niet meer gaat en hulpverlening noodzakelijk is.

Systemisch kijken naar de vraag om hulp

Door systemisch te kijken naar dit vraagstuk, zoeken we naar betekenis van het gedrag in de context en binnen de relaties in en om het gezin. Dit doen we in Samenspel in de wijk. Bij Theodoor zien we behalve de zorgen die er zijn, ook dat hij een vriendelijke jongen is die makkelijk contact maakt met anderen. Hij kan goed vertellen wat hij wil en is daar ook heel eerlijk in. Zijn ouders zijn erg betrokken, dat vindt hij ook best irritant. Theodoor heeft een goede band met zijn mentor op school. Ook naar hem is hij open en hij vertelt hem veel. Theodoor heeft ook een goede band met zijn zus. En zijn zus heeft een goed contact met hun moeder.

Theodoor is dol op sporten, vooral vechtsporten vindt hij leuk. Graag zou hij ergens stage lopen, maar hij vindt het ook lastig om vol te houden. Theodoor zou graag meer vrienden willen hebben, maar weet niet hoe.

De vraag om hulp anders begrepen

In Samenspel in de wijk tekenen we in een systemogram de relaties in en om het gezin, inclusief de professionals die betrokken zijn. De relaties bespreken en duiden we.

Welke relaties zijn steunend? Welke relaties niet of minder?

Ook maken we een tijdlijn met het gezin. Welke gebeurtenissen zijn belangrijk geweest en spelen misschien nog wel een rol in hoe het nu gaat? En vervolgens formuleren we minimaal vijf verschillende hypothesen: hoe zou het gedrag of de zorgen die leven, verklaard kunnen worden?

In de gesprekken kwamen de volgende inzichten op tafel.

Betekenisgeving:

- Voor Theodoor betekende hulpverlening dat hij anders was en er niet bij hoorde. Maar hij wilde juist normaal zijn.
- Voor de ouders betekende de hulpverlening dat ze hun verantwoordelijkheid namen en minder machteloos toekijken
- Hoe kunnen we meer oog hebben voor veerkracht en wat wel werkt? Is het gedrag misschien wel logisch in deze context?

Patronen:

- Meegaan in steeds weer hulpverlening of zelfs het inschakelen van gedwongen hulpverlening, is meer van hetzelfde. Gaat dat het verschil maken of maakt het de situatie erger? In het verleden heeft het niet gewerkt.
- Door de jeugd ggz werd psychomotorische therapie voor Theodoor geadviseerd. Maar ook dat was voor Theodoor meer van hetzelfde: wéér hulpverlening!

Aansluiten bij de leefomgeving en uit het patroon stappen

Het Sociaal wijkteam heeft Theodoor in contact gebracht met de jongerenwerker van school. Dit was een bewuste keuze voor iemand die voor Theodoor geen hulpverlener is. De jongerenwerker heeft met hem de sportmogelijkheden binnen Zwolle verkend. Zo is Theodoor uitgekomen bij het boksen in een jongerencentrum. Hoewel Theodoor makkelijk contact maakt, vond hij het wel spannend. De jongerenwerker heeft hem daarom begeleid en gemotiveerd. Hij haalde hem op uit de klas en hielp hem met de juiste contacten te leggen. Op deze manier heeft Theodoor nieuwe vrienden gekregen met dezelfde hobby's.

Er is ook een jeugdhulpaanbieder bijgehaald. De ouders hebben van de jeugd ggz kortdurende ondersteuning gehad. Niet om Theodoor te "fixen", maar om hen te helpen hoe zij anders kunnen reageren op lastige situaties. Samen hebben ze afgesproken dat Theodoor niet meer ziek wordt gemeld op school zonder een goede reden. En ze hebben geleerd hoe ze in verbinding kunnen blijven als het spannend wordt.

De mentor op school had een goede ingang bij Theodoor. En heeft hem serieus genomen in zijn frustratie over het schoolniveau. Theodoor kwam tot het besef dat hij ook via deze route hetzelfde einddoel kon bereiken (MBO). De mentor heeft hem ook geholpen met ondersteunende gesprekken op de stageplek. Dankzij zijn stage kreeg Theodoor meer structuur en voldoening in zijn dagelijks leven. En veel minder sombere gedachten.

Theodoor is steeds beter in staat om te spreken over het contactverlies met zijn moeder. Hij wordt hierin gehoord en voelt zich minder onder druk gezet. Vanuit het Sociaal wijkteam is een gezamenlijk team rondom dit gezin gevormd met school, het jongeren werk en een jeugdhulpaanbieder. Samen wordt vanuit eenzelfde doel en visie gewerkt.

Inmiddels heeft Theodoor zijn school afgemaakt en volgt hij een MBO opleiding. Door minder de nadruk te leggen op wat niet goed gaat en ruimte te creëren is hij een paar keer met zijn zus mee geweest naar zijn moeder. Het contact is nog fragiel en dat heeft ook te maken met hoe het tussen hen gaat (patronen). Dat is begrijpelijk gezien de voorgeschiedenis en de context. En dat hebben we daarom ook te verdragen.